

ЄВГЕН ВАСИЛЬОВИЧ КОБКО,*кандидат юридичних наук, доцент,**Національна академія внутрішніх справ (м. Київ),**кафедра публічного управління та адміністрування;* <https://orcid.org/0000-0002-3121-0823>,*e-mail: evgeniykobko@gmail.com***ДО ПРОБЛЕМИ ОПТИМІЗАЦІЇ КРИТЕРІЇВ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ**

Статтю присвячено проблемам оптимізації критеріїв оцінювання ефективності забезпечення національної безпеки держави. На основі аналізу наукових поглядів учених і норм чинного законодавства України виокремлено перелік критеріїв, за якими необхідно оцінювати ефективність забезпечення національної безпеки України. Названі критерії запропоновано поділити на чотири великі групи: фінансові, соціально-культурні, політичні, показники бойової готовності армії. Удосконалено перелік критеріїв, за якими необхідно оцінювати ефективність забезпечення національної безпеки, а також здійснено їх класифікацію.

Ключові слова: оцінка, оцінювання, критерії, забезпечення, національна безпека, показники.

Оригінальна стаття

ВСТУП. Забезпечення національної безпеки України є складною за своєю сутністю і змістом діяльністю. Для того, щоб оцінити, наскільки ефективною є робота законодавця у відповідному напрямі, необхідно використувати систему показників (критеріїв). Ефективність вказує на те, наскільки оптимально було використано наявні фінансові, матеріально-технічні та людські ресурси на шляху досягнення необхідного рівня національної безпеки. Щоб встановити, наскільки забезпечення національної безпеки є ефективним, його необхідно належним чином об'єктивно оцінити. Оцінювання ефективності забезпечення національної безпеки України є здійснюваною у встановленому порядку діяльністю уповноважених суб'єктів, яка спрямована на те, щоб встановити, наскільки заходи, які реалізуються державою у відповідному напрямі, а також пов'язані з ними фінансові, матеріально-технічні та людські витрати, відповідають поставленій меті.

Окремі проблемні питання, пов'язані з оцінюванням ефективності забезпечення національної безпеки держави, досліджувалися в наукових працях низки провідних правників. Однак, незважаючи на чималу кількість наукових досліджень національної безпеки держави, проблемні питання, пов'язані з оцінюванням ефективності забезпечення національної безпеки держави, залишаються недостатньо вивченими.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Метою статті є сформулювати авторське бачення

критеріїв оцінювання ефективності забезпечення національної безпеки держави. Задля досягнення вказаної мети необхідно вирішити такі завдання: здійснити аналіз наукових поглядів учених, які присвячували свої дослідження питанню оцінки забезпечення національної безпеки; виділити перелік критеріїв цього оцінювання та надати їм характеристику.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Методологічна основа дослідження визначена з урахуванням тематики статті і пояснюється використанням загальнонаукового системного методу та спеціальних правових методів: аналізу, синтезу, системного, бібліотечного, формально-правового.

Системний підхід дозволив охарактеризувати національну безпеку та оптимізацію критеріїв оцінювання ефективності її забезпечення в державі як найважливішу гарантію розвитку будь-якої країни.

За допомогою методів аналізу та синтезу була отримана реальна інформація щодо сучасного стану оптимізації критеріїв оцінювання ефективності забезпечення національної безпеки держави, а також встановлений взаємозв'язок між різними елементами національної безпеки. Необхідні дані та інформація були зібрані бібліотечним методом, зокрема за допомогою системного аналізу наукових статей, вебсайтів, що стосуються теми дослідження. Дослідження проводилося шляхом посилання на наукові праці та існуючі документи, що стосуються дискурсу, а також вивчення правових джерел.

Використання формально-правового методу дозволило охарактеризувати існуючу ситуацію, пов'язану з низкою проблем, що виникають при вдосконаленні оптимізації критеріїв оцінювання ефективності забезпечення національної безпеки держави.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДИСКУСІЯ. У наш час украй важливо, щоб якомога більше політичних і державних діячів в економічно розвинених, ліберально-демократичних країнах світу краще розуміли те, що гармонія та стабільність у сфері національної і міжнародної безпеки має встановлюватися не тільки мирними умовляннями агресорів і правопорушників, але й змушенням їх поважати основоположні права і свободи людини та громадянина. Основою будь-яких стандартів національної та міжнародної безпеки є готовність держав належно виконувати і, якщо це потрібно, захищати прийняті і погоджені ними ж стандарти. Відповідно до спостережень численних дослідників сьогодні рівень національної та міжнародної безпеки не є стабільним, адже постійно потерпає від злочинів і правопорушень, учинюваних злочинними і терористичними організаціями, а також, що є найбільш небезпечним, авторитарними режимами (Komarnytskyi et al., 2021, pp. 547–548).

Зазначимо, що ані науковці, ані законодавець не сформулювали єдиного підходу щодо критеріїв, за якими має здійснюватися оцінювання ефективності забезпечення національної безпеки України. Тож, на нашу думку, перш за все, слід виділити фінансово-економічні критерії для визначення рівня тінізації економіки. Тіньова економіка в Україні є однією з найбільших перешкод для розвитку конкурентоспроможності країни, зростання соціальних стандартів життя населення та інтеграції в європейське співтовариство. Вона є відображенням активної криміналізації економічних процесів, високої корумпованості органів державної влади та низької правової і податкової культури юридичних та фізичних осіб. Вирішення цих проблем – серйозний виклик для України (Бочі, Поворозник, 2014). Наразі динаміка тіньової економіки є наслідком складної ситуації, в якій опинилася країна під час коронакризи. Детінізація економіки є одним з основних критеріїв ефективності впроваджуваних реформ і сприйняття їх суспільством. Відповідно, єдиним ефективним механізмом детінізації економіки країни є створення сприятливих умов для діяльності суб'єктів ринку в легальному секторі завдяки поліпшенню інвестиційного та бізнес-клімату в країні та створенню такого інституційного

середовища, для якого тіньова економіка стала б неефективною. При цьому належні умови та середовище неможливо створити доти, доки не будуть подолані системні чинники, що стримують процеси детінізації економіки в Україні. Основними серед них є: а) низький рівень захисту прав власності; б) недосконалість судової системи країни (основними вадами якої експерти визначають недостатню ефективність гілок судової системи), як наслідок, низький рівень довіри суспільства та інвесторів до неї; в) високий рівень корупції в країні; г) наявність територій, непідконтрольних уряду, утворених у ході збройного конфлікту на території країни, та, як наслідок, зростання «потенційних можливостей» для застосування схем контрабанди товарами.

У першому півріччі 2021 р. рівень тіньової економіки становив 31 %. У липні-грудні 2021 р. – також 31 %. При цьому за електричним методом оцінювання тінізації економіки рівень зріс за рік з 26 % до 28 % ВВП, а за монетарним методом – з 31 % до 33 %. У Міністерстві економіки зазначили, що майже всі види економічної діяльності виявили тенденцію до зниження рівня тіньової економіки. Найбільш суттєвим зменшення частки тіньового сектора було у сфері операції з нерухомістю – з 46 % до 36 % ВВП. У переробній промисловості рівень «тіні» знизився з 34 % до 26 %, у видобувній – з 43 % до 34 %. Рівень тіньової економіки також знизився у сфері транспорту та логістики – з 52 % до 45 %, оптової та роздрібної торгівлі – з 26 % до 20 %, сільського, лісового та рибного господарства – з 24 % до 20 %. У двох видах економічної діяльності рівень «тіні» все ж таки виріс: фінанси та страхування – з 29 % до 32 %, будівництво – з 25 % до 26 %¹.

Наступним критерієм є рівень ВВП країни на душу населення. Останній дозволяє порівнювати купівельну спроможність різних світових економік між собою. Це показник того, скільки коштують вироблені продукти країни, поділені на населення, якби всі країни використовували долар або якби воно продавалось у США. Ось саме за цим показником ми можемо точно побачити якість життя в Україні. В Україні за 2019 р. цей показник – 13341 долар, а в Індії – 6996 доларів. Якщо рахувати за показником ВВП на душу населення за ПКС, то

¹ Як змінювався рівень тіньової економіки в Україні // Слово і діло : сайт. 07.12.2021. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/12/07/infografika/ekonomika/yak-zminyuvavsvya-riven-tinovoyi-ekonomiky-ukrayini> (дата звернення: 02.02.2022).

українці майже у два рази багатші. Звісно, якщо порівнювати з країнами Європи, ситуація буде не така оптимістична (Вальд, 2021). Для збільшення ВВП влада може зменшувати податки. Зменшення податків – це збільшення доходів та витрат населення. Також зростання ВВП стимулює здешевлення кредитів – населення більше кредитується та, власне, більше витрачає. Ще одна з основних умов зростання ВВП – стабільність. Коли населення боїться за майбутнє, воно менше витрачає, а коли населення не боїться економічного краху, гроші «з-під матрацу» витрачаються на придбання певних матеріальних благ.

Отже, проведений вище аналіз дає змогу констатувати, що фінансово-економічні показники мають надважливе значення з точки зору оцінювання ефективності забезпечення національної безпеки. Разом із тим виключно за ними не можна оцінити стан відповідної сфери, а тому важливого значення набувають чинники соціально-культурного, політичного характеру тощо. Аналізу останніх і приділимо увагу далі.

У першу чергу, слід назвати показник демографічної ситуації в країні. Демографія – це наука про закономірності відтворення населення в суспільно-історичній обумовленості цього процесу. За допомогою демографічного прогнозу здійснюється розрахунок чисельності і віково-статевої структури населення регіону на підставі фактичної структури та наявного або прогнозованого рівня народжуваності та смертності в різному віці (Прохоров и др., 1989, с. 376). Коли демографічні процеси перебувають у межах нормального стану, то спостерігається демографічна безпека. В іншому випадку виникає порушення демографічного розвитку та демографічна небезпека, можливі демографічні ризики. Високий рівень демографічних загроз та їхня тривала дія сприяє виникненню демографічних втрат. Тому запропонована система дасть можливість згрупувати і проаналізувати загрози демографічній безпеці та виявити найбільші з них (Цвігун, 2017, с. 558).

Окрему увагу в розрізі розгляду вказаного критерію слід приділити коефіцієнту депопуляції. Під депопуляцію мається на увазі саме негативна величина природного приросту населення, тобто перевищення кількості померлих над кількістю народжених. Наявна ситуація в Україні сприяє зменшенню чисельності населення за рахунок як природних, так і зовнішніх причин (бойові дії на Донбасі, еміграція тощо). Для поліпшення демографічної ситуації зазвичай застосовується система ад-

міністративних, пропагандистських, економічних, медичних та інших заходів, спрямованих на зміну природного руху населення – підняття рівня народжуваності та зменшення рівня смертності. Одним із впливових важелів активізації народжуваності є зростання рівня життя (і, відповідно, оптимістичні очікування) населення, зниження якого в Україні чітко корелює зі зростанням коефіцієнта депопуляції (Гришнова, Харазішвілі, 2019).

У контексті розгляду соціально-культурних критеріїв оцінювання забезпечення національної безпеки слід розглянути рівень правової свідомості суспільства та культурного розвитку. Відповідно до точки зору В. Л. Ортинського та І. В. Ряшко (2006, с. 149), правова свідомість – це форма суспільної свідомості, яка розглядається як система правових ідей, теорій, поглядів, понять, уявлень, почуттів, оснований на знанні існуючого права, ставленні до нього і його норм, а також на поглядах і уявленнях про бажане право. Правова свідомість – це відображення у свідомості індивіда характеру, специфіки й сутності права в регулюванні суспільно-правових відносин. У своїй дисертаційній роботі І. В. Ряшко (2006) вказує, що необхідною передумовою виникнення правосвідомості є знання про право. Якщо ці знання відсутні, то у свідомості індивіда не може виникнути ніяких понять, поглядів, уявлень про право. Отже, правова свідомість без знань про існуюче право неможлива. Це теоретичне положення має важливе значення в аспекті формування правової свідомості і правової культури у правоохоронців. Правова свідомість, як узагальнює вчена, – складне структурне утворення, що об'єднує правосвідомість суспільства, соціальних груп й індивідів. У ньому тісно пов'язані та переплітаються правова ідеологія і соціальна психологія; воно має гносеологічні, регулюючі, моделюючі та прогностичні якості. Аналізуючи правову свідомість, слід наголосити, що вона є багаторівневим системним утворенням, що містить велику кількість елементів, які утворюють складну структуру.

Наступним показником є національна згода та єдність. Національна єдність, на переконання Д. Растоу (1996), є результатом не стільки суспільних настанов і переконань, скільки небайдужості та взаємодоповнення. Крім того, консенсус має додатковий сенс, що припускає усвідомленість переконання та обдуманість згоди. На думку Д. Растоу, попередня умова переходу до демократії реалізується тоді, коли національна єдність визнається на несвідомому рівні, коли вона

сприймається як щось природне. Дослідник вважає, що для демократії не потрібно якогось мінімального рівня економічного розвитку та соціальної диференціації. Економічні та соціальні фактори входять у модель лише опосередковано як можлива основа національної єдності або ж глибинного конфлікту (Карагіоз, 2014).

Відчуття особистої захищеності особи є суб'єктивним показником забезпечення національної безпеки. Конституція України у ст. 3 закріпила, що утвердження та забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Із цією метою в Україні утворено низку правоохоронних та правозастосовних органів, які відповідно до покладених на них завдань повинні сприяти реалізації прав, свобод, законних інтересів громадян, охороняти та захищати їх від протиправних дій, сприяти їх відновленню у випадку порушення. Також чинне законодавство передбачає відповідальність за порушення прав і свобод людини (Serohin et al., 2021, pp. 172–173).

Особиста безпека – це стан захищеності життя та здоров'я людини, її ідеалів, цінностей, інтересів від небезпечних впливів, то суспільна безпека – сукупність суспільних, недержавних структур, що діють у різних сферах безпеки (Дубенко, 2009). Особиста безпека є результатом реалізації комплексу заходів, спрямованих на зниження рівня професійного ризику до реально можливого мінімуму, що дозволяє гарантувати збереження життя і здоров'я, нормального психічного стану та дієздатності працівника при високій ефективності вирішення ним професійних завдань (Сич, 2016). Указаний вище показник також впливає на інший рівень підтримки населенням держави. Останній виявляється за допомогою проведення опитувань та анкетувань. Так, серед державних і суспільних інститутів найчастіше довіра висловлюється до Збройних Сил України (69 % опитаних), Державної служби з надзвичайних ситуацій (65 %), церкви (62,5 %), Державної прикордонної служби (60 %), волонтерських організацій (60 %), Національної гвардії України (60 %), ЗМІ України (52,5 %), Президента України (51,5 %), добровольчих батальйонів (51 %). Недовіра найчастіше висловлюється ЗМІ Росії (82 % опитаних), державному апарату (чиновникам) (77 %), судовій системі загалом (76 %), комерційним банкам (71,5 %), місцевим судам (71 %), політичним партіям (70 %), прокуратурі (68 %), Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі (66 %), Національному антикорупційному бюро України (65 %), Верховній Раді України

(65 %), Національному агентству з питань запобігання корупції (65 %) ¹.

Наступною групою показників є політичні, до яких необхідно віднести:

– стабільність і ефективність державної політики (внутрішньополітична стабільність). Стабільність – це нормальне функціонування політичної системи, всіх її структур та інститутів, відсутність збоїв у механізмах державної влади, її достатня авторитетність. Стабільність виявляється також у суворому дотриманні та виконанні законів, інших регулюючих нормативних актів, використаних стосовно мирних, ненасильницьких форм політичної боротьби. Об'єктивною стабілізацією та її складовою частиною є відсутність політичного напруження в суспільстві. Стабільність виступає оцінкою стану політичного життя всередині держави, а також у системі міжнародних відносин (Горлач, Кремень, 2009). Створення умов для нормального функціонування громадських інститутів та владних структур, незалежно від існуючого режиму, є найважливішою функцією політичного керівництва і державного управління. Стабільність стосується всіх сфер політичного та громадського життя. Стабільність – інтеграція людей задля досягнення певної мети, вирішення тих чи інших проблем на базі розподілу праці та обов'язків;

– стійкість для забезпечення високого рівня готовності суспільства і держави до реагування на широкий спектр загроз;

– рівень демократизму. Об'єктивне вимірювання демократії залишається ще невирішеною науковою проблемою. Разом із тим пошук ефективного підходу до оцінювання демократичності політичної системи є актуальним для нашої держави. Він має сприяти з'ясуванню точних координат розташування України на шляху демократичних перетворень, а також визначенню проблемних питань, що стримують рух на цьому шляху, та можливих способів їх вирішення (Андрійчук, 2012). Зараз результати вимірювання є достатньо формальними і не можуть відобразити

¹ Оцінка громадянами діяльності влади, рівень довіри до соціальних інститутів та політиків, електоральні орієнтації громадян (лютий 2020 р. соціологія) // Разумков центр : сайт. 24.02.2020. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-diialnosti-vlady-riven-doviry-dosotsialnykh-instytutiv-ta-politykiv-elektoralni-orientatsii-gromadian-liutyi-2020r> (дата звернення: 02.02.2022).

особливості політичної системи конкретної країни, причини, які впливають на певний стан демократичних інститутів та процедур, динаміку розвитку демократичного процесу. Відповідно, результати цих вимірювань мають співставлятися з результатами інших досліджень, що враховуватимуть специфіку політичної практики конкретних країн;

– сформованість і дієвість законодавчої бази правової держави.

Останню групу показників, якій ми приділимо увагу в розрізі представленої проблематики, є критерії бойової готовності армії. Сутність бойової готовності військових частин і підрозділів полягає в їх боєздатності, що визначається сукупністю бойових можливостей щодо виконання визначених завдань відповідно до функціонального призначення. Боєздатність залежить від багатьох факторів, зокрема укомплектованості і бойового вишколу особового складу та підрозділів в цілому, забезпеченості і стану боєготовності озброєння та військової техніки, а також наявності і фактичного стану, необхідних для виконання завдань матеріально-технічних засобів. Боєготовність озброєння та військової техніки визначається ступенем її підготовленості до застосування (використання) під час виконання визначених для військової частини бойових завдань (Звонко, 2021).

Крім зазначеного вище, важливим показником є рівень матеріально-технічного та фінансового забезпечення армії. Беззаперечним є той факт, що боєготовність армії є фактично неможливою без достатнього фінансування. Важливим чинником є якість кадрового забезпечення як керівного, так і рядового складу армії. Імідж збройних сил є певною системою взаємовідносин між військовиками і суспільством, основними елементами формування якої є: офіційна політика держави у сферах оборони і військового будівництва; функції, які виконують збройні сили в державі й суспільстві; інформаційна політика та пропагандистська діяльність держави у справі популяризації військової служби; корпоративна культура військовослужбовців; рекламна та PR-діяльність військових структур; досвід спілкування громадян з армійськими структурами або їх представниками. Для оптимізації процесу формування позитивного іміджу

армії необхідна ефективна стратегія його створення. Стратегія формування позитивного іміджу армії – це план, який поєднує пріоритетні завдання, засоби, форми, методи, ресурси, а також послідовність заходів для досягнення позитивних іміджевих характеристик збройних сил як державного інституту (Данилов, 2009, с. 90).

ВИСНОВКИ. Таким чином, проведене наукове дослідження дає змогу констатувати, що на сьогодні ані в науковій літературі, ані на законодавчому рівні не сформовано єдиного підходу щодо критеріїв, за якими має здійснюватися оцінювання ефективності забезпечення національної безпеки в Україні. Проведений аналіз дав змогу здійснити класифікацію відповідних критеріїв, які найбільш доцільно поділити на такі групи:

1) фінансово-економічні критерії, до яких слід віднести: рівень тінізації економіки; рівень ВВП країни на душу населення; співвідношення державного боргу до ВВП; середній рівень заробітної плати в державі;

2) соціально-культурні критерії: демографічна ситуація в країні (коефіцієнт депопуляції); рівень правової свідомості суспільства та культурного розвитку; національна згода та єдність; відчуття особистої захищеності особи; рівень підтримки населенням держави;

3) політичні показники: стабільність і ефективність державної політики (внутрішньополітична стабільність); стійкість для забезпечення високого рівня готовності суспільства й держави до реагування на широкий спектр загроз; рівень демократизму, сформованість і дієвість законодавчої бази правової держави;

4) показники бойової готовності армії: стан збройних сил, їхня боєздатність і боєготовність; матеріально-технічне, фінансове забезпечення військ; достатність кадрового забезпечення.

Перелік указаних критеріїв не є вичерпним, адже їх може бути розширено цілою низкою показників, які залежать безпосередньо від напрямку національної безпеки. Ці критерії є об'єктивним відображенням того, наскільки ефективною є діяльність законодавця у відповідному напрямі. Крім того, здійснення відповідного оцінювання вимагає застосування різних методик: опитування, математичне моделювання, прогнозування тощо.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Андрійчук Т. Вимірювання демократії: теоретичні та емпіричні підходи. *Політичний менеджмент*. 2012. № 3. С. 3–11.
2. Бочі А., Поворозник В. Тіньова економіка в Україні: причини та шляхи подолання // Міжнародний центр перспективних досліджень : сайт. 2014. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/files/t_novaekonom_kaukra_ni.pdf (дата звернення: 02.02.2022).

3. Вальд Б. Що таке ВВП: як і навіщо його рахують, та чому цей показник такий важливий // Український портал : сайт. 15.02.2021. URL: <https://ucarp.io/vvp/> (дата звернення: 02.02.2022).
4. Горлач М. І., Кремень В. Г. Політологія: наука про політику : підручник. Київ, 2009. 840 с.
5. Грішнова О. А., Харазішвілі Ю. М. Демографічна безпека України: індикатори, рівень, загрози. *Демографія та соціальна економіка*. 2019. № 2 (36). С. 65–80.
6. Данилов В. Особливості формування іміджу Збройних Сил України. *Політичний менеджмент*. 2009. № 5 (38). С. 88–95.
7. Дубенко О. І. Адміністративно-правовий механізм забезпечення безпеки особи : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2009. 224 с.
8. Звонко В. Раптом війна, а техніку здали в ремонт // Ukrainian Military Pages : сайт. 17.05.2021 URL: <https://www.ukrmilitary.com/2021/05/pnk--tneu.html> (дата звернення: 02.02.2022).
9. Карагіоз Р. С. Політична згода та політична єдність як попередні умови демократизації у перехідних суспільствах. *Актуальні проблеми політики*. 2014. Вип. 52. С. 187–193.
10. Ортинський В. Л., Ряшко В. І. Актуальні проблеми виховання курсантів у вищих навчальних закладах системи МВС України. Львів, 2006. 272 с.
11. Растоу Д. А. Переходы к демократии: попытка динамической модели. *Политические исследования*. 1996. № 5. С. 5–15.
12. Ряшко О. В. Законність у контексті профілактики правопорушень в службовій діяльності міліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2006. 217 с.
13. Сич Р. В. Поняття особистої безпеки майбутніх офіцерів прикордонників та форми її забезпечення в оперативно-службовій діяльності. *Науковий огляд*. 2016. № 5 (26). URL: <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/862/1006> (дата звернення: 02.02.2022).
14. Советский энциклопедический словарь / глав. ред. А. М. Прохоров. М., 1989. 1632 с.
15. Цвігун І. А. Система показників оцінки демографічної безпеки України. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 552–559.
16. Komarnytskyi V., Arifkhodzhaieva T., Oderii O., Kovalenko V. International Security: Current Situation and Ways of Improvement Legal Regulation. *Jurnal Cita Hukum*. 2021. Vol. 9, No. 3. Pp. 539–550. DOI: <https://doi.org/10.15408/jch.v9i3.22653>.
17. Serohin V. O., Serohina S. H., Gryshko L. M., Danicheva K. P. Recognizing and Implementing International Human Rights Standards in Domestic Legislation: An Exposure Under Ukrainian Law. *Ius Humani*. 2021. Vol. 10, No. 2. Pp. 161–176. DOI: <https://doi.org/10.31207/ih.v10i2.291>.

Надійшла до редакції: 06.02.2022

КОБКО Е. В. К ПРОБЛЕМЕ ОПТИМИЗАЦИИ КРИТЕРИЕВ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА

Статья посвящена проблемам оптимизации критериев оценки эффективности обеспечения национальной безопасности государства. На основе анализа научных взглядов ученых и норм действующего законодательства Украины выделен перечень критериев, по которым необходимо оценивать эффективность обеспечения национальной безопасности Украины. Указанные критерии предложено поделить на четыре большие группы: финансовые, социально-культурные, политические, показатели боевой готовности армии. Усовершенствован и классифицирован перечень критериев, по которым необходимо оценивать эффективность обеспечения национальной безопасности.

Ключевые слова: оценка, оценивание, критерии, обеспечение, национальная безопасность, показатели.

КОВКО УЕ. V. TO THE PROBLEM OF OPTIMIZATION OF CRITERIA FOR EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF PROVIDING THE NATIONAL SECURITY OF THE STATE

It has been argued that the evaluation of the effectiveness of Ukrainian national security is the activities of authorized entities carried out in the prescribed manner, which aims to establish the extent to which measures implemented by the state in the relevant direction, as well as related financial, material technical and human costs, meet the goal.

It has been performed the classification of the relevant criteria, which is most appropriate to divide into the following groups: 1) financial and economic, which include: the level of shadowing of the economy; the level of GDP per capita; the ratio of public debt to GDP; the average level of wages in the state; 2) socio-cultural, in particular: the demographic situation in the country (depopulation rate); the level of legal consciousness of society and cultural development;

national consent and unity; a sense of personal security; the level of support of the population of the state; 3) political: stability and effectiveness of public policy (domestic political stability); resilience to ensure a high level of readiness of society and the state to respond to a wide range of threats; the level of democracy, the formation and effectiveness of the legal framework of the rule of law; 4) indicators of combat readiness of the army: the state of the armed forces, their combat capability and combat readiness; logistical, financial support of troops; adequacy of staffing.

Emphasis has been placed on the fact that the list of these criteria is not exhaustive, as they can be expanded by a number of indicators that depend directly on the direction of national security. These criteria are an objective reflection of how effective the legislator is in this area. In addition, the implementation of appropriate evaluation requires the use of various methods: surveys, mathematical modeling, forecasting and more.

Key words: *assessment, evaluation, criteria, provision, national security, indicators.*

Цитування (ДСТУ 8302:2015): Кобко Є. В. До проблеми оптимізації критеріїв оцінювання ефективності забезпечення національної безпеки держави. *Право і безпека*. 2022. № 1 (84). С. 66–72. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2022.1.07>.

Citation (APA): Kobko, Ye. V. (2022). To the problem of optimization of criteria for evaluating the effectiveness of providing the national security of the State. *Law and Safety*, 1(84), 66–72. <https://doi.org/10.32631/pb.2022.1.07>.